

za

literaturo in umetnost.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 1. Na svetlo dan 1. januarja 1858. 1. zv.

B o g.

(Po Deržavinu Fr. Levstik.)

O Ti v prostoru brezkonèeni,
Živeč v gibanji vsih stvari,
V tečenji lét in dni prevèeni,
Brez lic in božja lica trí!
Ti duh edíni, duh povsotni,
Brez úzroka, nikjer stanotni,
Vsim neobsèžen krog in krog,
Ki sam sabó vse napolnuješ,
Objémlješ, stvaríš, ohranjuješ!
Ki imenujemo Te: Bog!

Izméril ocean globoki,
Preštel bi s peskom zvezd oči,
Ak hotel bi Tvoj um visoki,
Števíla Tebi mére ni!
Celó duhovom posvečenim,
Iz svíta Tvojega rojenim,
Ni jasna sodeb Tvojih noč.
Naj misel v Té se derzno vpíra;
V velícji Tvojem gíne, vmíra,
Ko v véku tone híp gredoč.

Kaóza bitnost si predčasno
Iz brezen večnosti izzvál,
In večnost — že pred vékom — jasno
Ti v sebi samem osnoval.
Iz sebe sam se sostavljuje,
Iz sebe sam sebè sijáje,
Ti luč in luči si izték,
Sozídav vse z besedo eno,
Prostíraš v stvar se porojeno;
Ti bíl, Ti si, Ti boš na vék!

Vsih bitji kal Ti v sebi véžeš;
Ti hraniš jih in Ti živíš;
Ti konec na začétek préžeš,
In v smerti nov život dariš.
Ko iskre vsipljejo, gosté se,
Tak solnca iz Tebe rodé se;
Ko v jasni zími ívja roj
V drobtínah sem ter tje sterkéce,
Verti se, zíblje se, leskéce:
Tak zvezde v breznih pod Tabój.

Svetil ognjenih milijoni
Po neizmérnosti tekó;
Zibáje v Tvojem se zakoni
Oživljajoči svit líjó.
Al té svečave vse prízgane,
Kristalov žarnih trume zbrane,
Zlatih valóv somenj tekóč;
In plamenéci ti zrakovi,
Svetéci vkupaj vsi svetovi —
Pred Tabo so — pred dnevom noč.

Ko v morje kaplja razpuščena,
Tak pred Tabój nebéjsja krog.
Kaj vsa vesolnost razložena,
In kaj pred Tabo jaz ubog?
Naj množim v zračnih oceánih
Mil'jon svetovom tím dodanih
Še stokrat družih — in vse tó —
Ak derzni bi Ti primerjáli,
To je enako pič'ci mali;
In sam jaz — nič sem pred Tabó!

Jaz nič! pa Ti iz mene sješ,
Z veličestvom svojih dobrot;
Ti v mé podobu svojo liješ,
Ko solnce v malo kapljo vod.
Jaz nič! — pa v meni vré življenje,
Nesíto neko hrepenenje
Dviguje kviško me vse dní!
Da si, to čuti moja duša;
Premišlja, tehta, sodit' skuša; —
Jaz sem — toraj si tudi Ti.

Svetóv sem véz okrog hitéčih,
Mejnik izkrájnji vstvarjenja;
Jaz sem osrédje vsih živéčih,
Začetna čertica Bogá.
S telésem v prahu iztrohnjévam,
Germenje z umom v spono dévam,
Jaz kralj — in rob — in červ in bog.
Prestol sem krasni čudovíti,
Od kod izšél? Kdo vé odkrítí?
Nikoli ne iz lastnih rok.

Ti si! priroda oznanuje,
Glasí mi serce moje tó;
Tegà razum me uveruje;
Ti si — in tudi jaz s Tabó!
Jaz člénec mali sem v vesolnem,
Stojéč v osredji časti polnem,
In z bitji krog in krog objét.
Kjer si končal stvarí telése,
Kjer duhe si pričél nebésne:
Tam sklép veríg je v mé pripét.

Jaz delo Tvoje sem, o Stvarnik!
Sem premodrosti Tvoje stvar,
Ti vír življenju, blagódnik,
Ti moji duši duh in Cár!
Pravici Tvoji všéc je bilo,
Da smertno brezno prehodilo
Nesmertno bítje bi z manoj;
Da v smertnost duh se je ogernil,
In da bi skozi smert se vernil
V nesmertje, k Tebi, Oče moj!

Nejásni Ti, Nerazumljíví!

Jaz vém, da dušnih vsih moči
Nobena Ti v podobi živi
Še sence čertat' krepka ni;
Vém, da smo Te slaviti dolžni,
Al slabi smertniki, nezmožni,
Z drugáčno hvalo Te čestít',
Ko h Tebi kviško hrepenéti,
Globoko pod Taboj sterméti,
In blagodarne solze lít'.

J e l a.

(Novela. Spisal Val. Mandelc.)

I.

V šestnajstem stoletji je krivoverstvo tudi na Krajskem stare stebre katoliške vere stresti poskušalo. Kriva vera, ki jo je Martin Luter leta 1517 na Nemškem učiti začel, se je tudi po Krajskem, Koroškem in Štajarskem širila po pridigarjih, ki so jo razlagali po cerkvah in terghih. Pa vlada ni v takih okolšinah rok križem deržala, temuč

z ojstrimi ukazi je branila beganje cerkvenega miru. Sicer so luteranci pripravili nadvojvoda Karola, odrekši mu pomoč zoper Turke, k mehkejemu ravnanju, in si pridobili nekako prostost, pa vse to le za kratek čas. Leta 1584 je prišlo povelje luterancem v Vipavi, in kmalo potem luterancem v Bledu, leta 1602 pa vsim luteranskim prebivavcom na Krajnskem, ali h katoliški veri se verniti, ali pa v šestih tednih in treh dneh zapustiti krajnsko in vse nadvojvodove dežele. Mnogo jih je šlo vsled tega povelja na ptuje.

V vasi B.... na Gorenškem so bili prebivavci eni izmed najterdo-
vratniših luterancov. Nekaj se jih je sicer že popred, akoravno bolj
na videz, kot v resnici podverglo, ti pa, katerim je došlo uno povelje,
so šli vsi iz dežele. —

Pri oknu edine kerčme une vasi je slonel mladenec, in z erl
v daljino tako tužno in milo, kot kip boginje elegije, ki mu je modri
mojster vlil vso žalost brezkončno, ki topi serca človeške, boginje,
ki se pase z lastnimi boli in si dopada le v skelečih ranah, od katerih
nje persi kervavé. Bil je star kakih 22 let, visoke in zale postave.
V čistih černih očeh pod gostimi obervmi so se malali globoki čuti serca,
kot hrepeneče sanje. Visoko ravno čelo je kazalo visoke misli, in nos
je bil gladko rezan, kot na podobah gerških junakov. Nasproti
tadanji šegi ni nosil cele brade, le majhne černekaste berke je imel,
lasje pa so mu v dolgih kodrih na rami viseli, in večerni veter,
pihljaje skozi odperto okno, se je igral z njimi in jih medel in ravnal
tako prijazno kot ljub prijatelj. Bilo je že proti večeru, solnce je zamiralo
za gorami, njegovi zračni žarki so se spenjali kviško po rumenkastem
obnebji in tonili v zarji, ki je plavala nad glavami sivih snežnikov.

Dolgo je že nepremakljivo sedel, le včasih je pogladil lase
s čela, če mu jih je veter preveč zmedel, in zopet podperl glavo in
z erl skoz okno. Nedalječ od hiše so dekleta iz vasi pri vodnjaku
zajemale vodo, mlade in zale, visoko podpasane, z dolgimi kitami,
z živo pisanimi rutami krog nedrij, z očmi tako ljubeznivo
plavimi, in vertile kolo in spuščale vedro v čisto vodico, z ve-
selim smehom si nagajaje pri delu. Mislil bi bil kdo, da ogleduje
naš mladenec njih gibčne podobe, njih vesele šale, pa temu ni bilo tako.
Morebiti je bil komaj zapazil njih početje; njegove misli so bile drugod:
ene tako dalječ v beli Ljubljani, ene tako blizo v mali vasi, in te misli
so se podile in borile po vroči glavi, in njih boji so postajali zdihleji
v mladenčevih ustih.

Kar se odpró vrata in v hišo stopi postaren mož v kmečki
obleki, s name klobuk z glave, in pozdravi mladenča pri oknu. Pa
odgovora ne dobi. Pozdravi ga še enkrat, odgovora ni. Popraska
se mož za ušesi, malo zakašlja in z imenitnim glasom reče:

„Gospod, ako me ne poznate, vam rad povém kar vém, jest
sem Ivan, vaš pokorni služabnik.“

Mladeneč se naglo oberne, in ko zagleda moža, ki je ravno svoj poklon doveršil, se nehoté nekoliko nasmeja, stopi k njemu in primši ga za ramo, uprašá:

„Odkod pa prideš, Ivan, takó našemarjen?“

„Odkod?“ reče Ivan in ga začudeno gleda, „kaj me mar niste vi sami poslali k svoji materi in mi ukazali, po opravljenih naročilih urno k vam se verniti? To je bilo pred enim tednom in danes me komaj poznate, in ne veste, kam ste me poslali! Gospod, vi ste takó vpadeni, tako spremenjeni, kar vas nisem vidil, vi ste bolni.“

„Prav imaš, prav, reče mladeneč, bolan pa nisem, bolan. — Ali si pozdravil Dvoržana, Ivan?“

„Gospod“, odgovori služabnik, „kako vam pride ta na misel, ki je vender davno pred vami zapustil Ljubljano? Verjemite, vi ste bolni.“

„Resnično ne vé m, kako da mi je tako iz glave padlo“, reče mladeneč, „pa ne zameri Ivan, jest sem bil raztresen. Kaj pa imaš novega iz mesta, kakšna je z našimi rečmi?“

„Taka, da se Bogu smili, zaverne klaverno Ivan; vse je zgubljeno, naši prijatli so zbežali vsi. Vaša mati so jokali, prosili, molili za vaše spreobrnjenje celi čas, kar sva iz Ljubljane se podala, pa ko so vidili, da je vse zastonj, da ste raji brez premoženja šli od doma, zapustili vse, kar vam je bilo dražega, so se vdali v osodo. Pa njih ljubezen do vas ni mogla ugasniti, prodali so polovico premoženja, da bi vam pomagali. Opravki s prodajo pa so se vlekli do včeraj, in ker je že drugi dan po tem, ko sem prišel v Ljubljano, potekel čas za izselitev nam odločen, sem se mógel skrivati in hudo se skrivati pred ojstrimi preiskavami, in le v drugi obleki in po stranskih, pustih potih mi je bilo mogoče do vas priti. Nevarnost je grozna, smert je najina osoda, ako naju zasačijo. Tukaj je materino pismo, in tukaj denar po prodanem posestvu. Pomislite, gospod, nevarnost in hitite, bežite, jest vas spremljam do groba.“

Beseda se mu trese, s prosečim obrazom poda gospodu pismo. Uni ga hitro pogleda, in ravno tako hitro ga obernivši proti Ivanu, reče:

„Ivan, to je narobe, kako da je, se spomniš še?“

„Zagodin“, odgovori Ivan.

„Dobro“, reče mladeneč, „zavoljo mene in sebe ne bodi v strahu, danes ne bo še sile, in jutri sva na poti.“

Pri teh besedah prelomi pečat pisma in jame brati. Ivan pa se poslovi in žalostno z glavo majaje gré iz hiše.

Hitro bere mladeneč nekoliko verstic, pa barva se mu jame spreminjati, nemirno se giblje sem ter tje, in oči se mu začno svetiti od solz, ki mu po sili hočejo lica politi. Verže list na mizo in s terdimi koraki dirja po sobi. Pa vender zopet poprime list, in ga jame brati. — „Ne morem, mati, ne morem, nikdar ne morem! zakliče zdaj in zakrije z obema rokama obraz ter pade na stol, to je preveč, mati, vi mi tergate sercé z vašimi prošnjami, z vašimi solzami, in

zvikušujete nesrečo, ki jo osoda tako obilo name suje. — — Da, obilo, nadaljuje čez nekaj časa, kot bi se bila zaklela, me potlačiti k tlam, me razdrobiti v prah. O mati, mati, ko bi bili vi mojih misel, kdaj bi bila že midva dalječ za temi gorami uživala mir pred pregnanjavci. Pa vi niste hotli, in čas je potekel, in rabeljnov meč žuga moji glavi. Čemu je ves moj trud za našo reč! Bežati moram, zapustiti vas, in vi me tolikanj ljubite, in jest vender ne morem poslušati vaših prošinj, ne morem obrisati vaših solz.“

Nasloni se na mizo in z žalostnim očesom gleda na tla. Pa v njegovih persih ni še mirno, po gostem si briše pot s čela, kot da bi hotel izbrisati iz glave pezo morivnih misel.

„Jela, Jela“, zakliče zadnjič in skoči kviško, „jaz te ne morem pustiti, ne morem bežati, če me ti ne spremljaš, in bežati moram, smert mi gleda v obraz in ti pospehuješ njene korake. Jela, Jela, ti si neusmiljena, tvoje serce je kamen, ti ne čutiš ljubezni zame; tirjaj, kar želiš, vse boš imela, kar je v moji oblasti, le vero mi pusti in hodi z mano!“

Omamljen se ustopi pred okno; ko pa vidi, da je solnce že za gorami in da mrak nastaja, vzame klobuk, spravi pismo, ki je ležalo na mizi, in gre iz sobe.

Ko vun stopi, sedi v veži berač v razcapani obleki, bisago čez kolena, in prebira kosce kruha, metaje jih po vsakeri ceni v bisagina predelka, med tem ko skorjo belega kruha grudi. Klobuk ima potlačen globoko na oči, ki se mu pod zgerbančenimi obervmi nekako čudno svetijo. Lasje njegovi so že skorej vsi beli, ravno tako kot njegova dolga brada. Pa druga podoba ni še nikakor kazala take starosti, in rekel bi bil človek, da mu je nesreča ali pa skerb pred časom glavo pobelila. Na njegovem obrazu, ki je še v starih letih znamenja lepote imel, se je brala neka čudna ironija, kot bi nosil raztergano serce v svojih persih, in bi se vender smejal celemu svetu.

Ko Zagodin vrata terdó za saboj zapre, se ozre berač in ga pogleda izpod širokih krajev, in čudno se zasvetijo njegove oči. V zaničljiv posmeh se zakrivé njegove ustnice, klobuk potlači po strani, in med tem, ko tje v en dan premetuje kruhove kosce, mermra, s tamnim očesom se kviško oziraje, z votlim glasom med zobmi:

„Ste li vi Zagodin?“

„Kaj prašate, kar vam je znanega“, reče Zagodin, se ustavi zraven berača, in začuden gleda britki smeh, ki igra krog njegovih ust. Berač pa ga s zaničljivim pogledom meri od nog do glave; bisago terdo v roci deržé jo stiska med kolena, in čez nekaj časa zopet s še bolj zamolklim glasom praša:

„Ste li vi Zagodin?“

„Oče Marka, vaše obnašanje proti meni je čudno, zaverne Zagodin, jest ga ne razumim, pa se tudi ne trudim, od vas vzroka zvedeti, ker vem, da bi bilo prazno delo. Če pa prašam samega sebe,

s čim sem se zadolžil v vaših očéh, moram z ramami majaje reči: Ne vem. — Da Jelo, vaša hčer, ljubim, je li to krivica, in če je ljubezen krivica, ali mar želja Jelo za ženo dobiti, povikšuje to krivico? Vaše merzlo obnašanje me je sicer žalilo, pa sem se tolažil s tem, kar so ljudje pravili, da je to navada vaša, ki je ne premenite nikdar. Al to je bilo le merzlo obnašanje, kar vidim danes, to je huje, to je serd, če ni sovražtvo.“

Berač ne čerkne besede, potisne klobuk čez oči, in jame bisago zavezovati.

„Marka“, povzame zopet Zagodin, ko ga vidi tako merzlo in tamno na tla zreti, „ali vas morebiti nezaupanje v moje besede dela nezadovoljnega z mano, in je vzrok vašega neprijaznega obnašanja? Jaz ljubim Jelo, jaz sem premožen, in vi ste stari in revni, dajte mi jo za ženó, vam je pomagano in jaz sem srečen.“

Ko Zagodin s prosečim glasom té besede govori in milo na berača gleda, se ta glasno zasmaja; hitro se vzdigne in nagnivši se proti Zagodinu s skrivnostnim hripavim glasom reče:

„Ko je sokol prišel k golobici, je rekel da je golob, in ko jo je snubil, je imel golobje perje in rudeče nožice, pa golobar mu je vrat zavil in za strašilo ga razpel na hlev.“

Nepremakljivo Zagodinu v oči gledé zgovori te besede, kot bi se pačil, verže bisago čez ramo, in preden Zagodin besedo najde, zgine za voglom hiše.

„Ali se je cel pekel zaklel, da me podi po celem svetu!“! zaupije Zagodin in hoče za beračem, pa berača ni bilo več viditi, le hudoben krohot se je slišal za sosedovo hišo in pokanje plota, ki se je poderl pod njim, ko ga je preskočil. Z zobmi škripaje stoji Zagodin nekoliko časa, in stermi za beračem, potem pa jo z naglimi koraki vdere na travnik zadej za vasjó.

Mrak je že popolnoma zakril zemljo, zarja je ugašala, in pol lune je plavalo po nočnem nebu. Huda rosa je že močila trato, in zbrihkala počasi z večernim hladom vred Zagodina počasi iz čudno zmotanih sanj, in vredila misli, ki so razberzdano rojile po njegovi glavi.

Vzrok? — se praša samega sebe, vzrok? — Le Jela ga vé, če ga kdo na svetu vé, od nje ga moram zvediti, in še nocoj. — In urno se napoti proti beračevi bajti.

Nevedama je bil v svojih sanjarijah precej dalječ od vasi zašel, pospehal je sedaj svoje korake bolj in bolj, ker ljubezen in radovednost, združene z nekako čudno tesnobo, mu niso dale miru. Ni iskal steze, ki jo je bil poprej zgubil, temuč naravnost skoz visoko travo je korakal. Kmalo dospe do bajte, pa začuden obstoji, ker luči ni bilo nikjer viditi. Poterka — nobenega glasa, poterka zopet — vse je tiho. Kaj pomeni to, se plašno samega sebe praša, saj vender ni še pozno, in Jela nima navade zgodej spat hoditi, in hiše zvečer nikdar ne zapusti. — Poterka zopet na vrata in na okno, vse zastonj.

Čudno mu začne po razdrezenih možganah vreti, serd in strah zgrabitava serce; ljubezen, odkritoserčnost, nezvestoba, izdaja vse to se mota v groznem kolobaru pred njegovimi očmi. Opre se na oreh zraven hiše, in z nemirnim očesom čaka njenega prihoda.

Beračevo stanovanje je bila majhna umazana bajta na koncu vasi. Postavljena je bila tako, da je z enim koncom na griču slonela. Tri kamnitne stopnice so bile kdaj pred vratmi, zdaj pa je bila vsaka razdrobljena na mnogo koscev, ki so se pritiskali eden k drugemu, kakor bi hotli vsakemu ptujcu, ki v hišo hoče, noge spodbiti. Streha je bila vsa raztergana, čez in čez so prekle iz nje šterléle, in gobast mah jo je obrašal. Vrata so bile razpokane, da bi bil perst skozi špranje lahko vtaknil, okna majhne, tu in tam s popirjem zakerpane. Od spred in zad je bila bajta podperta s kolmi, ki so jo branili pada in vetra, ki je že dosti opraviti imel, preden je prepihal in prepiskal vse luknje in špranje, ki mu jih je časa zob v nji odperl. Da bi se pa kdo ne čudil, da je berač še to bajto lastno imel, moramo povzeti toliko iz njegovega življenja, kolikor so vaščani od njega pripovedovali, in kolikor je bil tudi Zagodin v tem kratkem času, kar je bil v vasi, o njem zvedel.

Pred kakimi dvajsetimi leti je bil prišel enega jutra v vas, upaden in bolan, nobeden ni vedel, kdo da je, nobeden ni vedel, odkod da pride. V naročji je nosil dete, komaj pol leta staro. Ljudem se je smilil on, še bolj pa otrok. Pa ker je le vedno tamno v tla zerl, le včasih pobožal dete, če je jokalo, ljudi pa nobenega ne pogledal, so se ga vaščani skorej bali, in dolgo časa ga nihče ni ogovoril. Zadnjič se nekemu poštenemu kmetu vender le preveč smili revno dete, ki je vedno upilo, stopi torej k možu in ga dobrovoljno izpraševati jame:

„Mož, če se ne motim, ste bolni, odkod pa pridete?“

„Od dalječ.“

„Je li to dete vaše?“

„Moje.“

„Kje pa je mati njegova?“

„V grobu.“

„Kam pa vender mislite iti z otrokom.“

„K vam.“

Kmet ga debelo gleda, in ne vé, kaj bi mislil o njem, po takih odgovorih. Pa vender otrok mu preveč dopade in se mu preveč smili, toraj reče:

„Pojte toraj za mano, jest bom poskerbel za dete in za vas, da ozdravite. Pa zakaj pa ne prosite nikogar?“

„Ne znam“, reče kratko, in vzdignivši se gré za kmetom. Pri njem se je ozdravljajal, za otroka pa je kmetica skerbela. Le redkikrat je kaj govoril, saj sam ni nikdar govorjenja začel; na uprašanja je sicer

odgovarjal, le „kdo in odkod“ tega ni nikdar odgovoril, tako da v celi vasi ni nihče le naj manjše reči iz njegovega prejšnjega življenja vedel, akoravno se je tu in tam marsikaj čudnega o njem šeptalo.

Kake dvé leti potem je kar naenkrat iz vasi zginil, nihče ni vedel kam. Hčerko je bil pustil pri kmetici. Čudne reči so vaščani o njem uganjevali. Čez en teden pride zopet nazaj, kakor se je vaščanom zdelo, tako spremenjen, da so se skorej bali njegovega tamnega pogleda. Jel je zopet beračiti, ker, akoravno še ni bil 30 let star, ni vender nikdar delati hotel. Kmet, pri katerem je bil, je imel precej veliko premoženje, in med drugimi posestvi tudi uno bajto, kateri so sploh le beračija rekali, zato ker je bil poprej dolgo časa neki berač v nji prebival. Ta čas je stala prazna, in ker se je že komaj skupej držala, jo je hotel kmet podreti, pa berač ga nagovori, naj mu jo da za stanišče. Kmet mu jo prepusti in berač jo z nekoliko kolmi podpre. Od tistega časa prebiva v nji, in hodi dan za dnem z bisago po vasi, toda nikjer ne prosi, kot navadni berači, kratko ogovarja človeka za dar, in se kratko zahvalja. Ljudje so se že zdavnej navadili njegove navade. Ko ima dosti za tisti dan, gre pa vselej k Jeli, ki je mende edina duša na svetu, ktero ljubi. Kmet jo je izredil zalo in pobožno; pred kratkim pa se je preselila k očetu v bajto. —

Dolgo časa je stal Zagodin opert na stari oreh, in pazljivo gledal krog sebe, odkod bo prišla Jela. Skušal je potolažiti hudo tolčenje serca, hotel je miren biti, kadar pride.

Nebo, ki je bilo proti večeru še lepo višnjevo, na večerni strani zarobljeno z zlato zarjo, se je jelo tamniti; od juga so se vlekli gosti oblaki in hud veter je jel pihati, da so grozno šumeli visoki drevesni verhi; topirji so nemirno krog bajte letali, pa se kmalo pogubili v svoje kotlje. Prekle na strehi in stare deske so s silnim vrišem klepetale, skozi line in druge neštevilne bajtine špranje pa je jezno veter žvižgal. Zagodin je nepremakljivo stal pod drevesom in le včasih po dolgem molčanji mermral: Pa priti vender mora.

Kar zagleda podobo od cerkve sem, ki je nedalječ stala, naravnost proti hiši hiteti. Bila je Jela. Naglo stopa, mende da se boji hude ure, ki se vleče nad mirno vas. Ko pride pred hišo, stopi Zagodin izpod drevesa, jo prime za ramo, in jo mirno upraša:

„Odkod pa prideš, Jela, tako pozno?“

„Iz cerkve“, odgovori mlado dekle, „ki se ni malo prestrašilo moža, ki je v tamni noči tako nenadama pred njo stopil.“

„Kaj si pa molila tako dolgo?“

„Zate sem Boga prosila.“

„Zame?“

„Da, Zagodin, zate, da bi te razsvetlil večni Bog in te pripeljal zopet k pravemu spoznanju.“

Pri téh besedah prime Zagodina za obé roké in ga milo pogleda. In ko bi ne bila noč tamna, bi bil vidil dve solzici, ki ste migljali v njenih očeh. Pa Zagodin pomaje, z glavo, in ne zine besede.

„Zagodin“, povzame zopet Jela, in glas se ji trese, jest molim zate vsaki dan, vsako uro; kolikorkrat oči k nebu povzdignem, vselej zate Boga prosim, povej mi, pokaži mi vender, da ne molim zastonj.“

Pa Zagodin molči, potem reče:

„Jela, tvoj oče mene sovražijo, li veš ti vzrok?“

„Oj ti mi ne odgovoriš“, zakliče Jela, „ti se nočeš spreobrniti, ti me ne ubogaš, in zmota te bo vergla v večno nesrečo. Zagodin, večnost, pomisli večnost, jest bom žalosti poginila, če ostaneš terdovraten.“

Z obema rokama zakrije obraz in na glas zajoče. Zagodinu ne dopada njena pridiga, pa v serce ga peče njen jok.

„Jela“, reče s prosečim glasom in jo prime za roko, s ktero si solze briše, „ljuba Jela, samo za danes mi odpusti odgovor na svoje vprašanje, jutri, pojuternjem, vsaki dan mojega življenja ti bom odgovarjal, kar boš hotla, le danes ne morem; povej mi, zakaj me sovražijo tvoj oče?“

„Ti me ne ljubiš, ti me ne ubogaš“, zdihuje neprehamo Jela, in namesti družega odgovora le huje joka.

„Srečno Jela, lahko“, reče čez nekaj časa Zagodin s posiljeno merzloto in se oberne, „jest grém za vselej.“

„Kam“? zakliče plašno Jela in stopi za njim.

„Kam? — Ne vem. Čez gore čez.“

„In mene hočeš zapustiti?“

„Li hočeš z mano?“

Jela zastane, ne vé, kaj odgovoriti, in oči pobesi. —

„Povej mi saj, Jela, reče čez dolgo časa Zagodin in ji gladi lase s čela, povej mi saj to, zakaj molčiš na moje vprašanje in mi ne poveš, zakaj me sovražijo tvoj oče.“

„Mar veste vi, da vas sovražim“? zarenči hripav glas za Zagodinovim herbtom. Ta se naglo zasučé in zagleda berača, ki tù stoji, kakor ponočen strah.

„Nikarte pozabiti, kar veste“! pristavi zaničljivo berač, prime prestrašeno Jelo, in jo pelje naglo pred vrata. V enem trenutku so odprte in zopet zaperte. Zagodin je sam na trati.

Dež je kapljal po malem, kot bi ne hotel ubogati černih meglá. Osupnjen stoji Zagodin enčas pred hišo in jezno za beračem gleda. Zadnjič se vender zasučé, in počasi gré proti svojemu stanovanju. Pa kmalo se zopet ustavi, in začne premišljevati svoj stan, in zmiraj černeje mu pred očmi postaja. Jutri je obljubil Ivanu iz vasi bežati, in da mu je bežati treba, mu um le preglasno kliče, pa da brez Jele

bežati ne more, ga serce le presilno opominja. Pa jutri bo kmalo in Zagodin vidi, da njegova reč ne bo nič na boljem, kot je danes. Po dnevu se je bil namenil, iti zvečer k Jeli in jo pregovoriti, da bi šla z njim, akoravno bi oče ne hoteli, in jo utolažiti zavoljo vere. Beračevo obnašanje v kerčmi ga je čisto zmotilo, hitel je k Jeli le zavoljo tega, da bi zvedel vzrok sovražtva. Zdaj ni opravil ne té ne une reči. To mu hodi čudno po glavi, pa dobrega sveta ne najde vkljub vsemu prevdarjanju, in čakati nanj je nevarno.

Ko tako stoji, zasliši nagle in terde korake po spodnji poti, ki pelje naravnost proti bajti. Kdo hodi tako pozno v tem vremenu po tej poti, in kakor je čuti v važnih zadevah, si misli Zagodin in poskuša ugledati moža, za kterega bi se na drugem koncu vasi gotovo zmenil ne bil. Vidi sicer černo podobo, pa spoznati je ne more, ker noč je zlo tamna. Gleda za njo, naravnost proti beračii gré.

„Kdo more to biti, pa vender ne gre k beraču?“ — Zagodin nase vleče, moža je zgubil v tmi, pa dobro še sliši terdo hojo po rogljati poti. Zdaj sliši terkati na bajtine vrata. Škripaje se odpró, in zopet zapró. To je dosti za Zagodina, naglo se verne proti beračii in stopi pod okno.

V sobi berli lešerba, ki visi izpod stropa, na klopi pri peči leži berač, pri mizi pa sedi Jela in zamišljena z obema rokama glavo podpira. Na sredi hiše pa stoji zal mladenec, nekoliko bled in vpaden, in gleda zdaj berača pri peči, zdaj Jelo pri mizi.

„To je Lazar, in kar hoče tukaj, dobro vem“, si reče Zagodin in žnabile grize. — Starec ga ima rad in mene sovraži. — „In Jela mu je dobra, pravijo, to moram zvedeti.“

Lazar je bil sin unega kmeta, pri katerem je bila Jela odrastla. Pred kratkim je bil kmet umerl in od tistega časa stanuje Jela pri očetu. Lazarja je kot prijatla mladih let zlo rada imela, pa kar je poznala Zagodina, je Lazar le predobro čutil, da je Jelina prijaznost do njega le senca druge ljubezni.

Okno, pod katero se je bil Zagodin ustopil, je bilo z butarami tako založeno, da se je le s hudo silo viditi moglo, kar se v hiši godi. Stopi torej pod drugo okno; ker pa je hiša na griču slonela, je bilo to že tako visoko, da se več v sobo ni vidilo. Prime se torej za tram pod oknom, stopi z eno nogo nad spodnje tri brune lesene bajte in se požene kviško. Pa trohnjevi tram se odterga in Zagodin znak na tla pade.

„Kdo je pod oknom?“ zagromi jezno berač in skoči skozi vrata v vežo in Lazar za njim. Pa vežne vrata se v prehudi hitrici nočejo koj odpreti. Ko jih odpre, ni pred hišo žive duše več, dalječ proč pa čujeta nagle korake kakor unega, ki beži. Bil je Zagodin, ki je hitel proti kerčmi.

Jela je bila plaho kviško pogledala, ko se je zaslišal ropot pod oknom, in nase vlekla; dozdevalo se ji je, kdo da je bil zunaj, in s strahom je čakala, kaj pride.

„Naj gre psu na roge!“ godernja zunaj berač, če je pa kaj pozabil, naj pa jutri pride, saj beder si še danes ni polomil.

Jela se oddahne, ko sliši te neprijazne besede, za zdaj je utolažena.

Lazar gre nazaj v sobo, berač pa ostane pred hišo, in gleda v tamno noč. Vsi trije so bili gotovo ene misli, kdo da je bil pod oknom, pa izustiti je ni nihče hotel. Jela je zopet podperla čelo z roko in gledala na tla.

Lazar jo nekoliko časa molče pogleduje, potem stopi k nji položi roko na njeno ramo in z mehkim glasom reče:

„Zakaj zakrivaš, Jela z rokama oči, in ne pogledaš kviško? Ali si morde huda?“

„Na koga?“ popraša dekle, in Lazarja memo desne roke pogleda.

„Name.“

„Nate? — Zakaj nek?“

„Ne vém,“ reče klaverno mladenec, „le to vém, da včasih, v unih srečnih časih, ki jih ne bo več, je bilo vse drugače, da je bila Jela vesela, priljudna, priserčna, in da zdaj ni več, in da je bil Lazar srečen, če je sedel na njeni strani, če je gledal v njene mile oči, če se mu je ona dobrovoljno smehljala, in da je zginila njegova sreča s spremembo vred. — Pa slušaj Jela, danes govorim o resnih zadevah, mislim, da je zadnji čas zató. Lej, ko sva kot otroka pod eno streho skupej igrala, sem te ljubil, kot bi bila sestra moja, ko sva odrastla otročjim letom, sem te ljubil z ognjem mladenčevskega serca, in zdaj ko si moram iskati ženó za svoje gospodarstvo, te ljubim, ljubim bolj kot vselej. Pa ti si mi odtegnila svojo ljubezen, od dné do dné čutim merzleje postajati tvoje serce, in s čim bi te bil razžalil, sam ne vém.“

„Lazar, ti me želiš za ženo,“ reče Jela, „pa glej, saj je velki teden zdaj, in velki teden ni čas ženitve, počakaj saj do bele nedelje.“

„In ti mi obljubiš, da bom na belo nedeljo srečniši kot danes?“

Jela molči. Lazar derži njeno roko, ki je vroča kot žerjavica, in ji pazljivo gleda v obraz. Njene oči so rudeče, kot bi bile objokane, njena zadrega se bere na celem obrazu. Mladenec zastoj čaka odgovora, in njegov obraz britkeji in britkeji postaja. Počasi spusti njeno roko in žalostno reče:

„Pač je to velki teden moje sreče, v kratkem jo bodo zakopali, pa na njen grob bodo zavalili skalo nepremakljivo, zanjo ne bo velike noči. In ko pride bela nedelja, bo prišla moja sreča zadnjo vejico upa, pa ta se je obletela velki teden, drugi je njeno cvetje obral, za Lazarja je suha. Pa ene solze je bila vredna moja sreča, in jest ji jo bom jokal. Srečno, Jela — srečno!“

Lazar gre počasi iz sobe, Jela pa v čudnih občutkih pri mizi ostane. Da je razžalila prijatla mladosti, to si morebiti bolj k sercu jemlje, kot je treba. Kdo vé, kje je meja med prijateljstvom mladih let in med ljubeznijo, ki se tako rada iz njega izmota. Jela ni prestopila une meje in če jo je prestopil Lazar, ne vé, koliko je bila Jela kriva.

Nekoliko od hiše stoji še vedno berač in gleda megle, ki se podé po tannem nebu. Lazar se molčé k njemu ustopi, nočni hlad mu tako dé. Berač kmalo vidi, kaj bi mu rad povedal, in kar mu vender iz ust noče. Začne torej pogovor ž njim, pa svoje besede je bil čudno dobro prerajtal, kot pušice režejo in razdražujejo Lazarjevo klaverno serce, in vedno bolj in bolj podkurja berač serditost, ki spreletuje mladenča.

„Kaj mi da Jelo, vašo Jelo?!“ zavpije zadnjič v divjem obupu, oče Marka, kaj mi da Jelo? —“

„Njegova smert!“ reče merzlo berač in pokaže s perstom po poti, po kateri je Zagodin odšel.

Lazar se strese in plašno pogleda berača; ta pa stoji tù, nepremakljivo kot čern kip, in derži roko, kakor je bil pokazal ž njo. Potem se naglo zasučé in v enem trenutku so zaperte vežne vrata. Lazar je sam pred hišo.

(Konec sledi.)

Morski duhovi.

(Spisal S. Jenko.)

Pri gradu tik morja pa stražnik stoji,
Ob glavi razlutena burja mu brije,
Valovja šumón na ušesa mu bije,
Ob skalo na bregu se voda peni.

Al' strah, al' te groza ni, revni vojak?
Morje je neznanih duhov domovina.
Ob polnoči se jim odpré globočina,
In čudno težak in napolnjen je zrak.

In temna megla se podi čez vodó,
Se dviga in miga in težka se niža,
Dirjaje oddalja in zopet se bliža —
Vetrovje potihne, morje je mirnó.

Iz temne meglé pa množina duhov
Posuje se v školikah zlatobliskečih,
Al' jaha na ribah na srebroleskečih,
Ter vije se čudno k glasovom rogov.

Kak hiter, kak jasen, kak čuden je ples,
Ki vije čez morje se mirno in plano,
In petje človeškim ušesom neznano
Razlega k vihrenju se jasnih teles,

Rajanje zastane in petje neha;
In kakor na Krasu povzdigne se borja,
Ter brije po polji nemirnega morja;
Tak dvigne se trop in tak k bregu vihra.

Vojaka zagradi množina duhov,
In listju enako odtod ga pobere,
In burji enako po zraku ž njim dere,
Ter ž njim se pogrezne v globino valov.

V globini morja pa duhovski je grad,
Steklene so stene, sreberne so vrata,
Na sredi sobane pa miza je zlata,
Pri mizi odzgorej pa prestol je zlat.

Na zlatem prestolu pa cesar sedi,
Na desni tik sebe pa hčerko 'ma zalo;
Ni take lepote še solnce obsjalo,
Človeško oko je še vidilo ni.

Vojaka poprime prečudna oblast,
Serce se mu širi in hujše mu bije,
Rudeča vročica mu lice polije,
In ude pretresa neznana mu slast.

Al' molčal bi, al' bi govoril, ne ve;
Kar z zlatega stola devica se dvigne,
Smehljaje z očesi mu živimi migne,
In svoje prebele poda mu roke.

In kora nevidnega glas zadoni,
Da pari za pari se v blisku vertijo,
Da v čutih nezmernih se serca topijo.
Obleka šumi in ves svet se verti.

Plesavko plesavec poprime čez pas:
Jaz tvoj sem, ti moja, nič več naj' ne loči,
Ti moja na veke, al' serce mi počí —
Pa čuj, kako znan se razlega mu glas!

Glas kladva z zvonika eno zabrenči,
Vojak se prestraši, oko si pomane;
Pred njim pa patrola tovaršev obstane.
In druž'ga na mestu njegovem pusti.

Popotovanje iz Litije do Čateža.

(Spisal Fr. Levstik.)

Bilo je létošnje jesen o svetem Martinu. Napotiva se na Dolensko jaz in moj prijatelj, ki ga imenujem Radivoja, ker ni vsacemu človeku všěč, da se njegovo imé raznaša po kníгах od ust do ust. Vém, da jih je dovolj, ki tega komaj čakajo; ali nikdar niso bili vsi ljudjé enaki, pa tudi ne bodo. Zjutraj ob osmih odríneva iz Litije, vzemši staríkovo babo, da nama je odnášala in pot kazala. Nisva šla zdaj še le prvič v té kraje, ali nikdar še ne po tej poti; bila je tedaj obema neznana. Z Litije se pride naj prvo v Smartno, ki ní prevelíka pa čédna vas, da bi se lahko imenovala terg. Do tukaj gre široka, gladka cesta, ki derží dalje proti Šentvídu. Kakor hiterno ostane Šmartno za herbtom, precej se začnú stiskati hribje od oběh straní; njive in travnici med njimi so vedno ožji. Kdor hoče iti na Čatež, kakor sva midva misel iméla, mora v Kostrévnici zavíti z ravne ceste na desno rokó v hrib po gerdem kolovozniku, da še kmet ne vém kako derva po njem izpeljáva; pa vender je djala baba, da pride časi celó kočíja sem doli, kadar se gospoda iz dolenskih grajščin pélje do Litije, potem pa dalje po želéznici. Zdaj néki méríjo drugo césto, ki bó krajša, pa vender ne bo imela tako zapertih klancev. Koračila sva z debelimi gorjačami po strugah in jarkih; babúza pa je pravila to in to, vender nič tacega, da je vredno opomína. Vprašam je, ali znajo v njenem kraji ljudjé še kaj národnih pesmi, pa mi ní védila povedati; le v Šmartnu je kazala eno sámó ženíco, ki poje od Jezusovega terpljenja sedemdeset razdelkov dolgo pesem, in tudi še drugih tacih. Poezija našega naroda umíra; samo kaka babuška še zna odlomek té ali une stare junaške pesmi. Naselíle so se med nami, poséбно v Gorencih, kratke verstíce, zložene po nemški navadi. S pravlicami je skoraj tudi ravno taka. Minula je doba, ko se je skladalo in pélo. Kar se ní še do zdaj nabralo, poslej se ne bo dobílo več dosti izvírnega. Ako bi mí tudi iméli Vuka, nimamo pesmi, da nam bi jih

zbíral, in ko bi prav iméli pesmi, gotovo nam bi manjkalo Vuka; saj še tó, kar je cvetelo med ljudmi, nam je moral pokazati neslovenec — Koritko.

Pot je bil zmirom enak. Šli smo zdaj skozi borovje in semrečje, zdaj po golem nizkem germovji. Malokjé je stala majhna kočica revnega osebénika. Za nami so se dvigali uno stran Save beloglavi snežniki; pred sabo pa, tako tudi na lévo roko, imeli smo same gozde. Le na désno, po daljnih gorah, vidiš tu in tam kako prijazno cerkvíco. Naj bliže ti je grad Wagensberg, dobre pol ure za Smartnim, tikoma ravníne, strugi podobne. Zídan je verh stermega, pa ne previsocega hríba, ki je enak senéni kopíci. Nekdaj ga je imel Valvazor, in slovécemu pisatelju v čast se imenuje še zdaj ena soba: Valvazorjeva; v njej nihče ne stanuje. Tako je ukazal knez Windischgrätz, ki je nedavno kupil to grajščíno.

Poldrugo uro od Litíje klanec nekoliko poneha, pa ne za dolgo. Ni dosti ravníne, pa tudi to si je obernal človek v svojo korist, kakor ti kažejo njive in hiše, tod in tam raztresene. Vidiš se tukaj užé prvi nogradje, in vesel se čutiš, da si na Dolenskem; ali kapljica tih tert je še kislá; svét ni še dovolj zaslonjen pred merzlimi snežniki. Temu kraju se pravi na Libergu. Tik pota, stojí cerkvíca brez duhovnega, pa ima pokopalščé. Še kmalo nisem vídil na kmetih tako čédnih grobov. Skoraj vsaka gomíla je otrebljena in posajena z okroglimi kamenci, kakor imajo navado pri mestih. Ne véim, je li cerkóvnik tako domíselen, ali imajo ljudjé toliko spoštovanja do mertvih.

Kolovoznik se je obernal kmalo spet navkreber, in čez majhne pol ure pridemo do gostega bukevja. „To je hosta Turenske grajščíne“, pravi bábina.

Radivoj odgovorí: saj se precej pozná, da ní kmetova, ker je gosta in lepa. Kmetu ne déla nobena stvar tolicege nepokoja, kakor lép, zaroden lés. Níma prej mirú, da ga izprídi; zató je pa dan danes povsod užé tako malo derv. Prejšnje čase je bila marsikjé dana kmetom pravíca na grajskem sékati za domačo potrebo; tudi lastne gozde so imeli. Ali kakó se je ravnalo! Povénil je potlej pa pustil, naj sognije na mestu, če se mu je le zdelo, da klada ne pojde rada na dvoje. Še celó, kadar je šel zelenje obírat, ako je naletel dolgo bukev omladnih vej, kaj je storil, če ni mogel ali hotel nanjo? Da le ni bila predebela, posékal jo je zavoljo koša mladík. Vidil sem nek-daj Laha, ki je bil zalézel visoko na okléščeni, lepi semréki vránje gnjezdo. Ker ni mogel do njega, hotel je po vsi síli drevo izpodrobiti. Ravno tako gerdo se je pri nas delalo. Djali so: derv ne bo nikoli pomanjkanja. Pa užé zdaj mora na kupílu kuhati in gréti se skoraj vsa spodnja dolenska stran.

Pa kaj še le bo?

Modrovanju svojega prijatla sem se jako začudil, baba pa še bolj. Vprašam je, kako se tukaj pravi? Na „Presiki“, odgovorí

Slovenec ima dosti krajev, posebno pa gozdov, ki jih tako imenuje. Berž ko ne so bili ondod nekđaj preséki, narejeni za mejo hostam sosédnjih gospodarjev, odtod menda imé.

Dalje gredé smo vidili tri gernade eno za drugo. Pravila je žena, da so v tem gozdu nekđaj prebivali hudi tolovaji. Strégli so popotne; jemali jim, kar se je zatélo, pa tudi pobijali jih. Ravno tukaj bi trije bili ubiti. Na široko po slovenski zemlji je navadno, da se méče na tako mesto, kjer je kdo z nesréčno smertjo umerl, vejica ali kamen, ter se govori: Bog se usmíli tvoje duše! Lepo je, da se miluje še po smerti človek, ki je moral nehótoma pustíti zemljo; morda še mlad in želján sveta in života, negotov za popotvanje do neznane dežele, ki se je bojí vsak: bogat in siromak, pobožen in hudoben. Vselej spreleté človeka britke misli, kadar ide mimo take gernade. Narod sploh terdi in veruje, da se ne sme raznesti ali zapaliti dračje, ki leži v žalosten spomin, ker bi mertvec na unem svetu potem ne imel pokoja; hodil bi strašit in klicat, dokler bi zopét ne dobil novega kupa. Vender časi poredni pastirji zanétijo ogenj, ali pa razméčejo veje; pa kmalo pride kdo, ki v novo suhovíne in kamenja naverhováti. Ta šega je še gotovo ostanek iz paganskih časov.

Ko do razpotja pridemo, vpraša žena, hočeva li čez Gobjek ali po Štorovji? Radivoj odgovorí: le na Gobjek! Pravijo, da je kraja pot, in tudi je Gobjek nar bolj slovéča vinska gora, kar jih je tukaj v obližji.

Hríb se je preválil. Kakor je bilo dosihdob navkreber, tako smo zdaj začeli iti navdol. Bilo je blato, in pot še neprijétneja zato, ker ima skoraj ves ta hríb ilovo perst z drobécim bélim láporjem. Hosta je kmalo nehovála; samo še kak dob ali kostanj, ki ga je tukaj mnogo, nam je zaslanjal razgled. Počasi zmanjka vsega drevja. Odpre se pred nami dolenska dežela. Proti jugu stojé Gorjanci, proti severju Kum, ki tih krajev prehude burje in mraza váruje; pred nami pa se na obé strani prijazno dviguje gorica za gorico z belimi zidanicami, z vinskimi hrami. Na desno vídiš Zaplaški hríb z rudečo streho nove romarske kapéle; na lévo v dolíni pojó zvonovi sveto-kriški, kjer sta dva duhovna. Zemlja ima, poséбно v tem kraji, ves drugačen obraz kakor pa na Gorenskem. Širocih polji, velícih travnikov ní; le ozka, zelena riža je tu in tamkaj med hribi in goricami. Tudi vasí niso velíke, híše raztresene, večidel zidane, pa tudi lesénih obilo. Kjer je bliže nograda, ondi si kmet naj raje stavi poslopje, da le more in smé. Nektera vas je pol ure dolga, pa ima komaj trideset tod in tam raztáknjenih koč.

Ura je bila enajst. Nismo šli več dolgo, kar pridemo do perve zidanice. Ker se je ravno praznoval svetega Martína dan, zató je bil hram tudi odpert. Stalo je mnogo ljudi pred sodom v glasnem pogovoru; víno jim je majálo jezíke. Glédali so, in kazálo je, da nam bi radi veléli pít; pa menda si vender nihče ni upal, ker smo bili čisto neznani. (Kon. sl.)

Pajki.

(Spisal Ivan Tušek.)

Kdo bi zaupal potuhnjencu, ki se mu vidi v očeh gerda lastnost, da skuša sebe in svoje dela varovati belega dneva. Ker pa človeške slabosti tudi naravi radi obešamo na vrat, nas obide strah, ko vidimo dolgonogate ali po trebuhu se plazeče živali bežati pred našim pogledom. In ker navadno njih postava se ne prilikuje prav našemu lepotinskemu čutu, se nam tudi gnjusijo. Akoravno strah izvira iz zavednosti lastne slabosti, se vender boji vsak potuhnjenca zato, ker zavratnega napada ne varuje močna roka. Da bi svoj strah opravičili nekoliko, nakladamo pa vesti nedolžnih, pa gerdih stvaric hudo pregreho, sovražno lastnost strupenosti. Lepi spol ima bolj izobražen lepotinski čut, ker pa v slovarji lepotinstva ni pajkov, žab in družih lazijočih in plazečih stvari, je tedaj kaj naraven gnjus, ki ga občutijo ženske že pri imenu tacih žival.

Zamogli bi reči, da strah pred kačo je opravičen. Pa v naših krajih ima le gadova družina strup, vse druge kače so nedolžne. Pa še gad ne zalezuje nikoli človeka, ampak se le brani s svojim strupenim zobom, če je v nevarnosti. Kakor vsaka stvarica je tudi on dobil od previdnosti orožje strupeno! Popotnik pa ne stopi nanj in ne draži ga, in gotovo bo bežal pri tvojem prihodu pod bližnji germ ali skalo. Prid pa, ki ga vzrokujejo te živali s pokončevanjem miši in družih škodljivk, je veliko, veliko večji, kakor škoda, ki jo napravlja njih strupeni zob.

Kaj je pa pajk nam storil hudega, da ga tako zaničujemo? Druzega ne, kakor da ni čedne postave! Kaj je on kriv, da nima gladke kože in lepe obleke, da ga je narava vtaknila v robotno suktnjo in mu gerbasto kožo stvarila? Pa ljudje merijo može po suktnjah in ne vedó, da v capah tiče tudi poštene duše. Že mati straši s pajkom otroka, ki nespodobno kviško gleda.

Zameril sem se že z napisom tega sostavka marsikteremu bravcu ali bravki, pa vdajaje se v osodo, ki mi jo je naložila previdnost, hočem vender danes zlomiti eno sulico za poštenost naših pajkov, zraven pa dokazati, da ni varno ptujcom meni nič tebi nič zaupati. Iskali bomo tudi občudovanja vrednih naravnih postav in lastnosti, ki jih je prejela vsaka stvarica v ohranitev sebe in svoje družine. Vse derži božja roka.

Navade in šege različnih stvari pozvedovati, je kaj mično že za vsacega človeka. Se ve da imajo posebno naravoslovci čudno lastnost in ne vsacemu razumljivo radovednost, da se vtikujejo v vsako stvar in vse preberbati hočejo, bodi si še tako gnjusno. Pa tem možém se nič naravnega ne zdi gnjusnega, ker je morde ravno to kaj vredno našega občudovanja. Narava je veličanska v svojih malih in orjaških delih.

Živali, ki se vijejo, po trebuhu plazijo, ki so mehkega trupla ali ki imajo veliko dolzih nog, so gnjusne. Kdor v kleti kamen oberne in prepodi trop prešičkov, ki se skušajo tu in tam poskriti, gotovo ni ginjen njih lepega in ličnega trupla. Pri pogledu tacih živalic se spominjamo marsičesa, kar nas poterjuje v naših mislih. Nekteri pajki se košarijo v pisani obleki, pa vendar ne zamorejo zakrivati svojega nizkega stanú.

Mislimo si, da stojimo pred razpeto pajčevino, da gledamo nedolžno letanje in šumenje muh krog nje o gorkem solncu in da šine kakor blisk strašni pajk iz kota in da neusmiljeno zadavi muho, ki se je veselila svojega kratkega življenja, gotovo bo razžaljeno naše čutje. Ne bomo občudovali naravnega nagiba pajkovega, ki ga uči, tako si iskati vsakdanjega kruha.

Vsi pajki so tolovaji. Ti gospodujejo pri belem dnevu, zaperajo mostove in ceste, terjajo desetino; uni tičé v mraku kleti in tamnic; uni spet spé, kadar se vse giblje v stvarjenji in gredó na rop po noči. Pajk, ktereга ljudstvo ne vem zakaj imenuje matijata, počiva z razprostertimi nogami na zidu in še le v mraku si gre južine iskat.

Obiščimo nektere družine pajkov! Poprej pa je treba poiskati v živaloslovji kraj, v katerem stanujejo pajki v veliki deželi živalskega sistema.

Živaloslovci združujejo s pajki še mnogo družih živalic zavolj zunanje in notranje enakosti, akoravno nobena teh ne prede pajčevine. Tako na priliko: škorpijone, klope, ki so skriti po mahu in po travi gojzdov, in ki se prijemajo memogredočih in jim serkajo kri, in kerselje (Milben). Vse te živali je bil sodružil Linné z žizki, ker imajo belo kri in veliko členov na nogah. Njegovi nasledniki so jih pa ločili od njih, in napravili so poseben odred pod imenom arahnidov (pajkom podobnih živali), ker se od njih v marsičem zelo razločujejo.

Žizki imajo 6 nog, arahnidi pa 8, tudi nimajo čutnih rožičkov, perutnic in združenih oči. Vsak žizek preživi posebne premembe, preden doseže svojo telesno popolnost (gosenca, buba, metulj).

Pri pajkom podobnih živalih se pa ne nahaja mičnost tacih čudnih prememb, kar je že od nekdanj storilo žizke ljubčike malih in velicnih otrok.

Tu se hočemo pečati samo s pravimi pajki, in med njimi le s tistimi družinami, ki imajo posebno znamenite navade.

Popisovali pajkov ne bomo, saj jih vsak pozna in vé, da imajo rožene persi in mehke trebuh; da imajo 6 ali 8 očes; na nogah 8 členov, katerih zadnji ima dva krempljčka; da so v mehkem zadnjem delu trupla 2 ali 4 pljučne votline, katerih lega se pozna zunaj na belih ali rumenkastih marogah: le omeniti hočem njih naj znamenitše priprave, s katero predejo pajčevino. Na spodnjem koncu trupla sedi namreč 6 popkov (mazolčkov, Würzchen), malokdaj le štirje, katerih vsaki ima na koncu od ščetine obdan prostor, na katerem so še le

prave prejske cevke, katerih je pri večjih pajkih velikokrat čez tisuč. Vsaka teh cevka spušča iz sebe sok, ki se sterdi na zraku koj v neizrečeno tanjko nitko. Krempeljčki na nogah in časih še posebne glavnikom podobne priprave združujejo te nitke v eno samo. Njih tanjkota je različna pri različnih pajkih. Naših navadnih pajkov posamezne nitke so tako tanjke, da jih 10000 še le debelost človeškega lasú doseže. Skušali so že, porabiti pajčevino, kakor svilo in delali so že iz nje rokovice, pa 700000 pajkov bi bilo treba, da bi napravili 1 funt pajčevine. Tedaj ne bomo nosili gotovo nikoli obleke iz pajčevine. V vročih krajih pa predejo nekteri pajki tako terdne mreže, da se tički vjemajo vanje in da so celo človeku zelo na poti. —

Obiščimo nektere rodovine!

Naj bližej nam je domači pajk, ki v kotu za pečjo muham mreže razpenja.

Hišni pajk (*Tegenaria domestica*) je prejec. Sprede si zraven mreže svoje tudi celico, v kateri stanuje in pričakuje, da bi se vjela kaka muha v umetno nastavljeno mrežo. Da ložej pregleduje svoje posestvo, ima pa osem očes. Je precej trebušen, kar naznanja, da je nastavil mrežo na prav pripravnem kraji. Naseli se naj raje v kakem kotu, kjer ga nihče ne moti in kjer je blizu kaka spoklina, v katero smukne, če se prikaže kaj nevarnega. Na zgornjem koncu mreže je pol palca dolga cevka, kjer on tiho sedi in pregleduje, kaj in kako je na mreži. Jajčika povija ona v dvojno svilno odejo in jih priveže na mrežo. Meso mu diši nar boljše, in kakor mesojedci sploh, je tudi on neusmiljen. Še brata požre, če ga more užugati v boji. Če ne, pa čaka njega enaka osoda. — Če zapazi v svoji bližnjici naselbino družega pajka, se razserdi zelò; ker razumeti ne more, kako da se kdo prederzne, muhe loviti v takem kraji, kjer so že po naravni postavi vse njegova lastnina. — Zato pa tudi napade tatú, ga zveže, ubije in požrè, če je močnejši od unega. Je pa sovražnik njegov močnejši, pa previdi, da bi bilo presneto neumno, svoje življenje v nevarnost staviti brez upanja, da bi zamogel zmagati. Torej pa tudi pobere v taticih okoljšinah hitro svoje peté in jih nese na bolj varen kraj.

Akoravno se ljudem, posebno pa ženskam, ti pajki gerdi zdé, jih je vender rad jedel slavni zvezdogled Lalande in terdil, kakor vsi, ki so jih pokušali, da ima beli sok, ki napolnuje trebuh teh žival, dober okus, ki je podoben orehovemu.

Zdaj bi šli v klet iskat kletnega pajka, ki je s hišnim pajkom v rodu, pa ker bi tam nič družega posebnega ne najdlji, kakor da dela po spoklinah cevkam podobne pajčevine, pa pojdimo na vert in čez vert do mlakuže, v kateri zastaja voda bližnjega potoka.

Tù bomo najdlji navadnega povodnega pajka (*Argyronecta*), ki je sicer spredej rujav in zadaj tamnorujav ali rujavkastosiv in kosmat, pa kakor hitro se potopi v vodo, se zasveti koj celo truplo v

čudnem kinču. Persi in trebuh so mu kakor bi bile iz čistega živega srebra. Ta sreberna odeja, ki jo pajk dobi v vodi, je zrak, ki se derži trupla.

Zakaj se pa ne obesi zrak na truplo v mehurčkih, kakor družih kosmatih reči, in zakaj je celo truplo tako rekoč z enim samim mehurjem obdano? Se ve da so šetinice trebuha zakrivljene, da zamore zrak med njimi se deržati: pa lega zraka krog in krog trupla je veliko debelejša, kakor je dolgost las. Kaj vendar prideržuje zrak na truplu? Mrtvi vodni pajk zgubi svojo sreberno odejo, tedaj se ne derži zrak trupla samo mehanično, ampak gotovo je žival v stanju, ga spuščati iz sebe in priderževati na sebi. — Vsa skrivnost je v tem, da vodni pajk spušča iz sebe čist, tolst sok, ki se kakor mrena spusti po celem životu, pod katero se vjame iz trupla izpuščen zrak. Tako se obda celo truplo s srebru podobnim mehurjem, v katerem se blisketajo bližnje stvari. Da bomo pa zamogli razumeti, kako žival spravlja zrak iz sebe pod mreno, moramo nekoliko ogledati živalico od znotraj. —

Vsi pajki sopejo zrak, ki stopa v predalce (pljuča), ki se odpe-
rajo na trebuhu. Vodni pajk ne more enako ribam v vodi sopsti in mora tedaj zrak sabo nositi pod vodo. Velikokrat je pri stoječih vodah priložnost, gledati vodne pajke, kako se prikazujejo verh vode, kjer, pomolivši iz vode zadnji del trupla, serkajo skoz luknjice na trebuhu zraka v svoje pljuča. Poserkan zrak spusté koj, ko se potopé, ki se vjame pod tolsto mreno, ki obdaja truplo. — Pa tem živalicam so zrastle pljuča kaj majhine, od kod tedaj toliko zraka, da je celo truplo obdano ž njim? — Razun pljuč ima namreč vodni pajk še veliko cevč, ki se raztegujejo skoz ves život, in ki so napolnjene z zrakom. Pri žižkih služijo te cevke v sodruženje zračnega kislina s kervjo in se imenujejo traheje. Žižki sopejo le ž njimi; vodni pajk ima pa dvojno pripravo za sopsti: pljuča in traheje.

Zrak, ki ga je vzel pajk sabo pod vodo, mu pa ne služi samo v so-
penje, ampak tudi v gradivo njegove hišice. Vodni pajk zida prave zračne gradove v vodo in sicer takole: Nar poprej sprede ravno gosto mrežo in jo priveže na bližnje rastline, potem smukne pod njo in se tam znebi zraka, ki ga je imel v sebi. Zavolj lahkote skuša zrak se dvigniti iz vode, pa mreža ga zaderžuje, ki tako napihnjena zvoncu podobna postane. Pajk gre od svoje začete hiše spet verh vode, pomoli trebuh iz nje in se tako obloži z novim bremenom zraka, ki ga spet spusti, vernivši se pod svoje začeto poslopje. Tako prede pridni pajk mrežo in nosi zraka toliko časa pod njo, da postane napolnjena ž njim velika, kakor oreh. Tu stanuje potem vodni pajk, to je njegov grad, tù hodi vun in notri, tukaj sem spravlja tudi v vodi ali na suhem vjete merčeše. Na zadnje napravi še tla svojemu gradu, ki ima zdaj le ene vrata, kar je gotovo bolj varno zavolj tolovajev, kakor vse odperto pustiti.

Velikokrat jih stanuje več blizo skupej. Pa kakor med vaščani ložej vstane prepir, kakor po samotah med oddaljenimi kmeti, tako tudi tukaj. —

Če vodni pajk zagleda sosedovo veliko zalogo zraka, se začne kaj gibati v njegovem duhu požrešna nevošljivost in obide ga misel, kako da bi soseda pripravil ob lepo blago. Kmalo je storjen sklep; prisvojiti si hoče sosedov zrak; če ne bo šlo z lepo, bo šlo s hudo.

Misli si v svoji hudobni duši: Blago je sicer velike vrednosti, pa vender bi ne bilo pametno, zavolj njega podati se v smertno nevarnost. Nar boljše je, če unega napadem zavratno. Hitro na delo, da se pripravi, kar je potreba za tako junaško delo! Začne tedaj hitro zidati iz pajčevine in zraka oder do sosedove hiše. Da bi pa to ložej dosegel, zbunči eno steno svoje celice in jo napolni z zrakom. Iz tega vogla zida zdaj mrežo in jo polni sproti z zrakom toliko časa, da se meh skorej že dotikuje sosedove hiše. Da pa z majhnim trudom veliko doveršiti zamore, se pa vé prav dobro poslužiti naravnih postav, in Bog ne daj, da bi on kdaj kaj zoper nje grešil! Zida namreč svoj meh ali oder vselej od spodej na posev v kviško, da ga mu zrak zavolj svoje lahkote vedno razteguje in daljša.

Bog ne daj, da bi mu toliko hrabrosti pripisovali, da vse to dela pred sosedovimi očmi! Naj ima še tako dobre lastnosti, serce mu ni hrabro zrastle, ker vse imenovano dela le, kadar ni doma soseda, kteremu vse to veljá. Kaj bi bilo, ko bi sosed vedel, kak črn oblak se zbera nad njegovo glavo, joj!

Ko je oder končan, pazi hudobnež, kdaj da bo prišel sosed domu. In kakor blisk švigne takrat skoz oder do sosedove mreže, jo prederé s čelustmi, in skoči na soseda, ki se ni nič tacega nadjal. Če je pa sosed zapazil, kaj in kako, se pa postavi tolovaju, ga podi nazaj v njegovo stanovanje in ga tam ubije in potem prav mirno pojé.

Gnjusi se nam sovražstvo in gerde strasti teh povodnih živali. Mислеči, da so morda ljudje pri njih v šolo hodili, se nejevoljni obrnemo proč in hitimo dalje.

Ko pridemo do kraja, kjer se začenja germovje, zagledamo med vejami umetno spredeno mrežo. Prav umetno je napravljena iz koncentriških krogov, ki jih zvezujejo nitke peljane iz srede na vse kraje. Gotovo je posestnik te pajčevine modra glavica! Poglejmo, če ga bo kje zapaziti. — V sredi ga ni; kje je? — Vidite ga, kako čepi pod listjem v celici, ki jo je nalaš zato napravil nad svojo mrežo. Tu čaka in pazi, kdaj da bo zanesla sapa v njegovo proti vetru nastavljeno mrežo kako muho ali kaj enacega, za gerlo prijetnega. Imenovana celica mu služi tudi v brambo pred tiči in nekimi merčesi, kterim se cedijo sline po njegovem mesu.

Preden popisujemo navad njegovih, poprašajmo po njegovem imenu in oglejmo njegovo postavo. Prepričali se bomo, da umetna duša tudi prebiva v lepem truplu, kakor ima blaga in lepa navado. — Pravi se mu križasti pajk (*Epeira diadema*).

Stranski očesi se skoraj eden drugemu tiščite. Postava mu je velika, koža rujava, žametasta. Tudi je mož trebušen. Zadnji konec trupla je tamnorjav ali rijnatorumen in ima debel, okrogel mazolč na vsaki strani herbta in trojni križ iz belih lis in pičic. Tipavnice in noge so černolisaste. Teh lepih pajkov je posebno v jeseni veliko po vertih; jajčika se izvalijo prihodno pomlad. —

Ko zdaj vemo, s kom imamo opraviti, pa nadalujmo od njegovih navad!

V zgorej imenovani celici sedi pajk po noči, v deževnem in vetrovnem vremenu. So pa dnevi lepi, stoji v sredi svoje mreže, tiho glavo po koncu deržé, kakor da bi bil dela svojega moški; prav za prav pa le zato, ker se mu bliši od strane. Skoz sredo mreže pelje debela verva do celice. Na to verva je naslonjen pajk vedno z eno nogo, ker na nji čuti koj, če v mreži trepeta vjeta muha, do ktere steče po imenovani vervi kakor po lestvi. Je vjeta muha velika, ki se ne da meni nič tebi nič umoriti, ampak ki čversto terga na pajčevini in z nogami in s perutnicami bije krog sebe, da je kaj, se pa mora zvezati junakinja. Povija jo torej z nitmi toliko časa, da se reva kar ne more več ganiti, potem jo pa obesi na trebuh in jo tira v celico, kjer jo polagama izserka. Če mu je pa ni moč užugati, ji pa še pomaga, da uide. Zakaj bi pa tudi pustil, da bi nepokojnica raztergala mrežo, ki je veljala toliko truda! Muha se je zapledla vender zelo v mrežo, ktere malo razterga skerben gospodar, da more uiti gerdoba. Potem pa pajk hitro popravi storjeno škodo. Če ga pa ujezi, pa popusti stergano mrežo in si naredi novo. Saj ga nobeden ne sili vedno na enem mestu ostajati. Modra njegova glavica si bo vedla pomagati tudi v ptujem kraju.

Da je križasti pajk res prebrisane glave, uči tudi sledeča prigodba, ki jo pripoveduje neki učeni švajcarski naravoslovec, kteremu se sme verjeti. Na njegovem vertu je bil razpel križasti pajk svojo pajčevino med vejama ravno nad stezjo. Da veter ni mreže preveč tresel, jo je pa pajk privezal z nitjo na tleh ravno na sredi steze. Se ve da so memo gredoči to nit velikokrat raztergali. Pa pajk je vedno novo spredel. Ko mu je bilo pa na zadnje že vender preveč, se spusti po spleteni nitki na tla, in jo tu priveže na kamniček. Zdaj spleza nazaj do mreže, in tu stojé vleče nitko z navezanim kamničkom toliko časa kviško k sebi, da je kamniček visel tako visoko, da se memo gredoči niso zadevali vanj. Tako se je iznebil praznega dela, ki ga je imel poprej s prejo novih nit.

Zdaj pa hočemo še zvedeti, kako ravna pri izdelovanju svoje mreže; zato smo ga vjeli in dali na konec veje, ki stoji v vodi, kaj bo neki počel? —

Vsedel se je verh veje, ktere se derži s šestimi nogami. Z zadnjima pa prede 2 — 3 vatle dolgo nit, ktere prepusti vetru, da jo zanese kamor bodi, kakor, na kako bližnjo vejo. Pajk poteguje večkrat na nji, da se prepriča, ali jo je že pritisnil kje veter, ali še visi v zraku. Kadar spozna, da se je nit tudi z unim koncom kje pritisnila, pa prilepi tudi ta konec k veji. Po ti niti leta zdaj pajk gori in doli in prede gredé niti, ki jih sodružuje ž njo, da postaja terdneja. Od tod napeljuje zdaj več niti na vse strani na pošev do stranskih vejic, ki so mu to, kar je zidarju oder, po katerem hodi sem ter tje, posloplje zidaje. Ko je oder gotov, gre pajk v sredo ravnega mosta, in se spusti na ravnost doli do kake vejice, kjer prilepi gredé spredeno nit, po kateri tudi gori in doli leta in gredé niti plete, ki jih ž njo sodružuje. Se ve da ta nit mora terdna biti, ker ona bo temelj cele mreže, ktere umetni obris ima mojster pajk že v glavi. Na sredo te niti se zdaj vsede, kjer prilepi novo nit, ki jo gredé do ravnega mosta sprede. Da se pa nit lestve ne prime, jo derži z eno nogo preč od nje. Ko je prilezel na most, jo nese po njem malo dalje in jo tam priveže. Ta nit dela zdaj z mostom in z navpično lestvijo trivogliino. Kakor uni niti, vterduje pajk tudi to. Potem gre spet v sredo in začne spet tretjo nit presti, ktero ravno tako, kakor drugo, priveže na mostu. Tako nadaljuje toliko časa, da je krog in krog napeljal žarke, ki peljajo iz srede do kraja in ki so vsi enako zelo eden od družega oddaljeni.

Ko je mrežin snutek gotov, ga začne očiti. Nič počitka si ne voši, kakor dolgo ni končano delo. Koj so na versti krogi, ki so blizo srede majhini; torej delo ni težko, ki je pa toliko težavniše, kolikor dalj od srede so krogi; ker tam so že zanki dalječ saksebi. Tu mora nositi spredeno nit po žarku doli do bližnjega že storjenega kroga in po njem do bližnjega žarka, in od tod po njem gori do kraja, kjer ga priveže. Tako dela in dela, da po dolgem trudu je gotov tudi zadnji naj težavniši žark. Hvala Bogu, umetno delo je pripravljeno v smert družih žival! Le muh še ni, ki bi se rade lovile. Bog daj dober veter! —

Zdaj pa še kaj od imenitnih ptujcov!

Med njimi so posebno znani volčji pajki (Wolfsspinnen, Lycosidae), ki imajo hitre noge in ki ne predejo pajčevine. Ona nosi za sabo meh, v katerem ima jajčika, ki jih brani hrabro pred sovražnikom. Zapusti svoj meh le v naj večji nevarnosti. Ko je strah minul, pride hitro nazaj, iskat svojih jajčik. Ti pajki so kaj snedeni, pa hrabri branitelji svojih stanovanj. Iz te rodovine je eden postal posebno znamenit zavolj basni in vraž, ki so jih zatrosili ljudje od njega po svetu. Pravi se mu „Tarantola“ (Lycosa Tarantula). Stanuje

povsod po južni Evropi, posebno po Laškem. Izkoplje si v pesku ozko luknjo, ktere stene oprede z nitmi. Čepi vedno pred luknjo in skoči kakor blisk na memo lazeči merčes, ki ga vleče s čelustmi v luknjo in ga tam pohrusta. Časih se spusti tudi v daljavo na rop, in vernivši se ne zgreši nikoli svojega doma. Jajčika povije v beli, gosti svilni mešiček, ki si ga priveže na trebuh in ki ga nosi vedno seboj. Izležena mladina spleza materi na herbet, kjer ostane toliko časa, da se levi pervikrat, in dovolj moči zadobi, si iskati sama svoj kruhek, majhine merčese.

Veliko se je blodilo o strupu te živali. Pravili so, da človek, ki ga je pajk pičil, je v nevarnosti umreti. Ako se mu pa zboljša, ga pa obide tužnost, iz ktere ga reši le posebna muzika. Nekteri so celo nasvetovali viže, ki pomagajo naj bolj tacim bolnikom, katerim pravijo „Tarantolati“. Še celo imenitni zdravniki prejšnjih časov so bili vražni dovolj, da so kvasili od strupenosti Tarantole. Med njimi posebno Baglivi († 1706) in S. Hafenreffer († 1660), prof. v Tübingenu. On pravi, da vsaki, ki je imel nesrečo od pajka pičen biti, nevedoma začne plesati, kadar zasliši tako nasvetovano muziko, in da pleše toliko časa, dokler ves truden ne zaspi. Med spanjem se začne zelo potiti in — bolnik je zdrav. Po Laškem se še vé kaj povedati od tega, akoravno morde nobeden ni tega skusil. Sedanji zdravniki terdijo, da vse to je basen. Res pa ostane, da za majhine živalice je zob tega pajka vender le strupen, mogoče, da tudi malo za človeka. Tedaj je gotovo vse, kar ogreva, dobro zdravilo; zato gotovo tudi v tacih okoljšinah ples ni slab, če je res kaj resničnega na tem strupu. V versto lovcov (Vagabundae) spadajo z volčjimi pajki vred tudi skakavci (Tigerspinnen, Saltigradae).

Predejo le nektere nitke, po katerih plezajo, kadar po navpičnih stenah in po zidovji muhe lové. Tudi skačejo po zidu, pa komaj storijo nekaj korakov, že počakajo, se postavijo na zadnje noge in ogledujejo kraj, kje bi bilo kaj za gerlo. Zapazijo mušico ali polža, se mu bližajo tiho in potem skočijo nanj, kakor maček na miš. Od tod tudi njih ime.

Omeniti moramo le še kopače (Minierspinnen, Migalidae), ker so med vsemi pajki naj večji. Nekteri med njimi imajo z razproster-timi nogami velikost kakor dlan.

Živijo le v vročih krajih in se nahajajo v Evropi le še na bregovih srednjega morja. Vsi so kosmati, in imajo le 4 predivne cevke. Orjaške čelusti imajo velik krepelj. Prebivajo po luknjah v parsti, med skalovjem in po dupljah drevesnih.

Med njimi je posebno strahoviti davivec (Würgspinne, Mygale Blondii) iz južne Amerike, ktereга truplo je brez nog dolgo 3 pavce in široko 1½ pavca. Obiskuje rad prenočišča popotnikov in njegov vgriz vzrokuje otok in merzlico.

Izmed vsih družih hočemo omeniti le še zidarja (Maurerspinne, Cteniza cementaria), ki stanuje v južni Evropi, na južnem Francoskem, na Španskem i. t. d. Zida si v ilovčasti parsti luknjo, časih globoko 2 čevlja. Napelje jo od verha navpik, potem pa navprek, in stene ji vgladi s svojimi čelustmi popolnoma.

Svoji luknji naredi tudi laputnik, ki se verti kakor vrata krog tečajev, in se samo vùn odpreti dá. Stori ga iz pajčevine in parsti. Da se pa laputnik ložej zapera, ga pa napravi pri tečaji lahkejega in pri zapornici težjega, da že zavolj lastne teže pade na luknjo. Krog in krog luknje je razprosterl po tleh mreže v lov tega in unega. Zvečer gre pajk mreže ogledovat in pobere vjete muhe. Po dnevi pa čepi vedno v svojem berlogu. Če ga kdo draži in skuša vrata odpreti, prileti pajk hitro iz globoke luknje, zgrabi s čelustmi vrata, ki imajo ravno zavolj tega namesto zapornice luknjice, v ktere čelusti zasadi, in se upré s krepeljni v stene in tišči vrata z vso svojo močjo. Imenovane luknje v laputniku so tam, kjer je pri vratih ključavnica; ko bi bile bolj blizo tečajev, bi bila pajkova moč premajhina, da bi zamogla vrata tiščati. — Tako pa tišči, da je kaj. Če je pa vender le premagan, mu pa upade serce in brusiti začne pete, da uide na varen kraj.

Mende ga omami svitloba dnevat! —

Naj znamenitniše rodovine pajkov bi bili tedaj omenili. Ostane nam še matija (Weberknecht), ki ga pa naravoslovci ne prištevajo k njim, ker se razločuje preveč od njih. On sedi po dnevi mirno na kakem ozidji ali kje drugod. Če se približa kaka žival, se pa hitro vzdigne na noge. Mu stvar ni po mislih, jo pusti mirno pod svojim truplom med dolzimi nogami iti, mu je pa po volji, mu je pa treba le nogo skerčiti in žival je vjeta. —

Najdlji nismo nobenega posebno strupenega pajka, pa saj naših pajkov so vsi pošteni. Bi bile pa imenovane pripovedke od Tarantole resnične in če pomisljmo, da so nekteri pajki v vročih krajih res strupeni; se pa spet poterdi resnica, da je strup skorej le v vročih krajih doma. Naše strupene živali so malo nevarne, ravno tako rastline, proti tem, ki se nahajajo v vročih krajih. Tam so velike strupene kače, tam je mnogo strupenih zelišč. Kolikor dalje proti mrazu pridemo, toliko bolj se zmanjša število človeku nevarnih stvari. Pa še celo strup sam na sebi je o vročini veliko bolj nevaren, kakor o mrazu. Vročina namreč pospešuje razkrojenje organskih stvari.

Čertice iz življenja Šnakšnepskovskega.

(Spisal Fr. Erjavec.)

I.

Vēčkrat sem se že jezil, da na zadnjem koncu mesta v tako pustem kraju stanujem, da je moja okolica pušobna in da sem moral včasih po zimi v južnem vremenu blato do kolena bresti. Zdaj me je pa vsa nevolja minula, rad brodim blato, ker sem se v svoji soseski s slavno znano osebo, z gospodom Šnakšnepskovskim, soznanil. To je mož, ki mu ga ni kmalo para, domovina in stoletje sta lahko ponosna na tega velikana učenosti. On je mož, ki tolkanj za človeški blagor gori, da vse svoje življenje družega ni tuhtal, kot to, kako bi človeštvo osrečil. Noč in dan si ni dal pokoja, vedno si je glavo belil, je pazil in risal, filozofiral in eksperimentiral in si prizadeval, priti na sled važnim prikaznim in resnicam v naravi, ktere bi bile potem živi viri za osrečenje človeštva.

Pa dve ali tri ure je včasih sedel pred mikroskopom kot muha v medu, ni se ganil, še sopsti se ni upal, le včasih je ves zamišljen glavo podperl in nerazumljivo v brado mermral, pa zopet pogleda po ozki cevi, zmaje z glavo, zopet pogleda in po pol ure mu včasih stermi oko v predmet. Ko bi kdo njegovega občekoristnega prizadevanja ne poznal in ga tako sedeti vidil, bi morebiti mislil, da dobri možic „quadraturam circuli“ ali pa gotovega, nespodtakljivega pomočka zoper pasjo steklino išče.

Pa kaj je neki učenega Šnakšnepskovskega v tak nemir pripravilo? Morebiti po prezgodaj umerlih dražih prijatlih žaluje? — O, ne! Ga je znabiti zlobna osoda ob vse premoženje pripravila? — Tudi ne! Ali mu je toča up bogate žetvi uničila? — Tudi to ne!

Učeni možje še zdaj ne vedó, kakšen je zadnji člen tipavnic majhnega bolhi podobnega keberčka. Pri pretresovanji tega važnega uprašanja so se med učenimi dve stranki osnovale.

Ena terdi, da je pri ti živalici, koj ko se izleže, zadnji člen tipavnic rujav in da še le s časom čern postane. Druga pa ji vkljub terdi, da je omenjeni člen zmiraj čern. Ker pa nobena stranka odjenjati ni hotla, ampak terdovratno svojo terdila, se je unel hud peresen boj in popisali so cele skladovnice popirja, da je moja kuma branjovka dve leti sol in štupo vanj zavijala.

V serce je ta zdraha „sacerdotum naturae“ složnega in miroljubnega Šnakšnepskovskega bolela. Da bi te znanstvene pravde enkrat konec bilo in se zopet ljubi mir vernil med serdite naravoslovce, je Šnakšnepskovski nalovil cele rodovine teh keberčkov, majhnih in velicih, starih in mladih, rejenih in meršavih, moških in

ženskih; lovil jih je po zelenih travnikih in po pisanih gojzdi. — In zdaj jih pregleduje

„od prihoda zlate zore,
dokler solнца luč ne vgasne.“

Al vender pravega spoznati ne more, ker pri enih so členi rumeni, pri enih rujavi in zopet pri enih črni. — Toraj mu oko stermi in mre in serce ga boli, ko pomisli, da pravde in anarhije še konec ne bo.

Njegov hlapec Boštjan, ki je bil vedno na lovu in je cele me-
nažerije teh zveri za Šnaksněpskovskov kabinet oskerboval, je skušal
svojega gospoda potolažiti in mu reče:

„Ljubi moj gospod, nikar toliko zavoljo tega ne tugovajte! Jaz
bi mislil, pustimo živalicam njih tipavnice, kakor jim jih je Bog ustva-
ril. Čemu tedaj toliko živalic neusmiljeno moriti, saj mende ni na
ti reči toliko ležeče?“

„Kaj! — da na tem ni nič ležeče??!“ zavpije gospod in jeza
mu napne žilo na čelu. — „Pa kaj! tvoj megleni pogled ne seže
tako daleč,“ pristavi bolj počasi in zasmehljivo Šnaksněpskovski, „ti
ne previdiš, koliko škode skoz to učenost in po ti blagor vsega člo-
veštva terpi; se ve, tvoj bistroum ne seže tako daleč. Saj ti tudi ne
zamerim, ti me ne razumiš, ti ne vidiš čistega plamena, ki v meni
za človeški blagor gori.“

Hlapec gospoda milovaje pogleda in se iz sobe zmuzne.

Drobtince.

Ajdovo zerno. Narodska pripovedka. Zapisal J. Bohinc. — Očetje
naši so stanovali nekđaj v deželah izhodnih, tam kjer sije in greje
solnce let in dan, kjer je zlata obilno in bogastva bez mere. Toda
sčasom v krajih taistih so se ljudje do čuda pomnožili, in selišč dru-
gih iskat, se napotijo očetje naši. Miroljubni so rajši zapustili kraj
obilne sreče, kot da bi se bili ruvali in pobijali. Popotnim jim bo-
ginja, ktera jih je ljubila zavoljo miroljubnosti, da zerno, rekoč: „Ko-
derkoli bote popotovali, vsadite zerno to; kjer ozeleni in zraste, tam
ostanite. Ako pa neozeleni o dnevih treh, ga izkopljite in pomeknite
se dalej.“ Nikjer ni ozelenelo zerno: ne na bregu morja črnega, ne
po planjavah polskih, ne po gorah nemških, le v zemlji slovenski je
ozelenelo in razcvetelo se belo in prineslo sad prijeten in obilo ko-
risten. In dan današnji seje Slovenec ajdo, — če to suša pritisne
ali slana popari — je slaba za slovenskega kmeta.

Ruski jemščik. Spisal rajni F. Jeriša. — Jemščik (Fiaker) je potniku
dragotina, da je ni preplačati. Si se pogodil ž njim ter mu še poverh
dal razumeti, da se imā nadjati dobre napitnine, postane s tim tvoj naj
zvestejši oskerbovavec, tvoj vodnik v tujih mestih, tvoj mešetar pri

kupovanju, tvoj zagovornik pri slehernem razžaljenju, tvoj varh pred vsakoršno napako. On skerbi, da v hiši, kjer hočeš prenočiti, najdeš ugodno mestice pri peči, prijazno lice gospodarja in po noči kolikor moč mehko postelj. Kakor hitro potnik zapusti kubitko (voz), vzame jo on pod svoje varstvo; po noči spi pred njo, z nogajko ali poratom v roci; in bodi tat še tako zvit in premetèn, ne bode se ji približal, da bi ga ne prebudil iz lahkega spanja. Zjutrej, ko potnik še sladko spava, zbudí gospodinjo in poskerbí, da je čaj gotov, ko se prebudi gospod. On prepira se za svojega gospoda, da se zmerjati zanj in tepsti; on je njegov svetovavec, ve pomagati v slednji sili in nevarnosti tako ali tako; pri vsem tem je vedno dobre volje, in — kar je naj več vredno — vedno trezen; jemščik, ki se opiva rad, stavlja se v nevarnost, da ga pahnejo iz artela (zaveze).

Carjev katún. Spisal Janko Vijanski. — Kako je rusovski car Peter I. svojo soprugo Katarino ljubil in kako se je tudi ona vdajala njegovi volji, kaže sledeča dogodba:

Nekega dne se vozi Peter po Petrogradu in zapazi v neki štacioni kos katuna ali pavolnatega platna, kateri se mu prav zelo dopada. „No, moram vendar svoji Katarini nekaj podariti!“ reče in postoji. Ogleduje nekaj časa katun; nazadnje ga kupi! — Domú pridí vesel hiti v sobo k soprugi in jej podá katun v dar. Katarina se ga prav razveselí in reče, da še ni vidila kaj lepšega, kakor je to platno! —

Ko car odide, si ureže od katuna, kolikor potrebuje za eno oblačilo, in si napravi do godú carjevega obleko iz njega. —

„Milostljiva carica! mar ne bote dans na carjev god oblačila iz katuna oblekli!“ reče ena izmed dvorskih gospá.

„Zakaj ne?“ odverne carica, „saj mi je car sam katun daroval; iz njegove roke mi je dražje, kot naj žlahniša perziška tkanina.“ —

Komaj ugleda car drago soprugo v katunovi obleki, jej teče nasproti, ter jo vpríčo vseh dvoranov objame in poljubi.

Literatura in umetnost.

* Kmaló (3. februarja) se bo praznovala stoletnica po našem pevcu Valentinu Vodniku. Razne priprave se delajo, da se spodobno počasti prvi pesnik slovenski. Gotovo se bodo pridružili Krajncem tudi ostali Slovenci, da se slavno doverši, kar se je pričelo. Slovenski *album*, ki ga bo izdal g. Costa, in *spomenik*, ki se imá postaviti po g. Tomanovem nasvetu *), bota še pozne unuke spominjala slavnega moža, ki je bil prvi izmikal mile glasove liri slovenski. Nar lepši neumerljiv spomenik si je vendar že sam postavil v svojih pesmah; naj ga pojó našim verstnikom in zanamcom. Naj torej nikar ne zaostane *popolna in po*

*) V Celovcu nabira g. Einspieler dari za Vodnikov spomenik.

rokopisih popravljena izdava njegovih del leposlovnih, v besedi vezani in nevezani; tudi njegove prestave naj bi se pesmam pripehnile. Olepšana s podobo pesnikovo, naj bo cela oprava prav krasna in vredna toli imenitnega moža. Čist donesek bi se mogel obrniti za Vodnikov spomenik.

* Leto 1858 nam je prineslo troje koledarjev slovenskih. Napred se je prikazal 1. *Koledar slovenski za navadno leto 1858*. Dal A. Praprotnik. Obsega razun navadne pratike na 24 straneh nekatere povestice, pesme in kratkočasnice. Čelo mu lepša Ternovska cerkev v Ljubljani. Cena mu je 12 kr. sr. — 2. Za tim je prišel na svetlo koledar društva sv. Mohora pod naslovom: *Slovenska koleda za navadno leto 1858*. Olepšan je s prelepo v jeklo rezano podobo božje poti na svetih Višarjih. Obsega razun navadne pratike in drugih pratikarskih reči na 268 straneh v veliki osmerki večje in manje povesti, prilike, pesme, sostavke krajopisne, natoroznanske itd. v požlahnovanje uma in serca. Ta obširni koledar velja po vsih mestih le 48 kr. sr. — 3. Poslednjič je priromal: „*Slovenski Romar*.“ Na 158 straneh v mali osmerki obsega mnogo podučnega in kratkočasnega blaga; posebno se priporoča popis ljubljanskega močvirja, žirovski svet itd. Lepšajo ga mnoge podobe, večidel so prav lepe, nekterim se vendar že po licu pozna, da so ptujke, slovenskemu duhu neprilicne. Terdo vezan, velja v Celovcu 48 kr. sr. — Ravno pred novim letom je tudi izšel g. Drobničev *slovensko-nemško-talianski in taliansko-nemško-slovenski besednjak*. Prav lična kniga velja le 1 gld. 20 kr. Posebno ga priporočamo učencom na gimnazijah in realnih šolah.

* Ni ga naroda slovanskega, da bi bolje skerbel za razširjanje prave omike med prostim ljudstvom, kakor naši brati Čehi. To nam spričujejo razne knige in mnogi periodični spisi, ki v ta namen vsakega leta izhajajo. Da molčimo o raznih knjigah in časopisih, omenjamo tu samo imenitniših koledarjev za leto 1858. Ti so 1. „*Koleda, kalendař na rok obyčejny 1858*.“ Izdala ga je matica moravska. Zapopadek je jako bogat in različen. Prav imeniten sostavek je: *O vynalezení písma vřbec a staroslovanského zvlařt*. Tudi prislovice beloruske, bulgarske in lužiške so prav zanimive. — 2. „*Časník*.“ *Národní česko-slovansky obrázkovy kalendář na obyčejny rok 1858*.“ Vredil ga je znani vrednik „*slovenskih Novin*“ na Dunaju, g. D. Lichard. Razpada na dva-najst razdelov. Posebno zanimiva je kronika poslednjega leta, t. j. 1055 imenitniših novic, po posameznih dneh sostavljenih. V 7. razdelu prinaša razne životopise in v 8. razne zgodovinske drobtince slovanske. Cena temu koledarju, čez 300 strani debelemu in z mnogimi podobami olepšanemu, je le 1 gld. sr. — 3. „*Česko-moravská pokladnice*“ prinaša letos več sostavkov slovanskih s podobami, na pr. *Moravané, obrazi z dějin slovanskych itd.* — 4. „*Poutník z Prahy*“, katolišk koledar, vredovan od V. Štulca. V njem se nahaja kratek življenjepis michiganskega škofa in slovenskega pisatelja Friderika Baraga. — 5. „*Vlastensky kalendář*“ na svetlo dan od Filipka. Zapopadek je

kaj različen. — 6. Za učitelje se posebno priporočata „Školnik“ in „Sbornik“ itd.

* Marljivo društvo za povestnico jugoslavensko je pred nedavnim izdalo četrto knjigo svojega *Arkiva*, vredovanega od slavnega zgodovinarja I. Kukuljevića. Na 424 straneh prinaša razun navadnih društvenih naznanil mnogo žlahnega blaga za zgodovino jugoslavenskih dežel. Najimenitniši sestavki so: *Život Štefana dečanskoga, kralja serbskoga* — *O pismenosti glagolskoj* — *Nacrt jugoslovenskiah povjestij do 8. stoljetja* — *Izjestje o putovanju kroz Dalmaciju u Napulj i u Rim s osobitim obzirom na slavensku književnost, umjetnost i starine*. Kaj zanimiv je poslednji sestavek. G. Kukuljević je prehodil primorje dalmatinsko in arbansko tje do jonskega otoka Kerfa, in potem tudi staroslavno Italijo. „Poslie groznog putovanja po uzbunjenom moru, — tako pripoveduje slavni potovavec — stupio sam 13. studna 1856 na taljansku zemlju u puljskome gradu *Brindižu*, starinskome Brundusu. Niesam mislio, da ću već s mojim prvim korakom u kraljevinu napuljsku naći tragove Slavenah, i začudio sam se, kad prilikom moje šetnje po gradu, mene moji pratioci odvedu u sredinu grada, gdje je tako rekuć drugi grad u gradu, sasvim odejepljen od ostalih gradskih stranah, te mi reknu: ovo je „*Contrada di S. Pietro degli Schiavoni* t. j. ulica sv. Petra od Slavenah. Jezik slavenski izumro je tu u novije doba, ali ime naroda sačuvali stanovnici još uvijek.“

Kdaj so se Slaveni v teh krajih naselili, se prav za prav ne ve, prej ko ne ob času Skenderbega Kastriotiča. Po spričevanji mestne zgodovine so dobili Slaveni brindižki v 15. stoletju pravico, da so smeli dva izmed svojega naroda voliti v mestno poglavarstvo. Ker so jih jeli stiskati taljanski uradniki, so dosegli l. 1488 od napoljskega kralja Ferdinanda I. v vseh rečeh enake pravice z drugimi mestjani. V stolni cerkvi se hrani kot dragocena svetinja jezik sv. Jeronima dalmatinca, kateri varuje celo okolico bliska in treska, kakor si ljudstvo pripoveduje. Nedaleč od Brindiža na potu v Bar je bila druga naselbina slavenska v vasi *San Vito degli Schiavi*.

Mesto *Bar*, ki šteje 24000 prebivavcov, je za Slavene kaj imenitno. Večkrat se je semkaj prevažala vojska keršanska v 10. in 11. stoletju zoper Saracene in Normane. V tem mestu je bila rojena lepa Jakvinta, žena *Bodina*, kralja južne Dalmacije in Zahumske. Semkaj so dohajali serbski kralji, molit se sv. Miklavžu čudodelniku. Tu je rešil l. 1460 slavni Skenderbeg Kastriotič z vojsko slavensko nevarne oblege svojega prijatla Ferdinanda, kralja napuljskega. Semkaj so se še pozneje preselovali prekmorski Slaveni, preganjani od divjih Turkov. Posebno imenitna je v tem mestu veličanska cerkev sv. Miklavža, z grobom tega svetnika, ki slovi kot velik čudodelnik po celem slavenskem svetu. Nad grobom njegovim se vidi srebern altar, ki ga je dal l. 1319 napraviti serbski kralj *Štefan Uroš Milutin*. Razun srebernega oltarja je daroval Uroš tej cerkvi tudi prekrasno podobo sv. Miklavža. Med dobrotniki te cerkve se nahaja tudi

poljski kralj *Sigismund* in njegova žena *Bona*, ki je v tem mestu umerla. Med *ruskimi* darovi je viditi lepa podoba Bogorodice z slavenskim napisom. Razun več drugih mest je g. K. obiskal *Trani*, katero mesto je bil v 15. stoletju kralj Ferdinand daroval Skenderbegu, *Barulo*, z grobom Ivana Kastriota, *Foggio* z imenitnimi letnimi sejmi, kamor prihajajo tudi Slaveni dalmatinski in *napuljski* iz kneževine Molise čez berda in planine, blizu dva dneva hodá daleč, potem *Napulj*, *goro kasinsko*, *Rim*, *Sieno*, *Fiorengo*, *Bolonjo*, *Ferraro*, *Padovo*, *Benetke*, *Videm*, *Terst* in *Ljubljano*. Veliko veliko zanimivega blaga za literaturo slavensko, umetnost in starine je nabral na svojem potovanju.

* Dr. *Fr. Rački*, bivši učitelj bogoslovja v Šenju, novoizvoljen kanonik ilirske cerkve sv. Jeronima v Rimu, se je posebno zavoljo literarne delavnosti preselil v mesto rimsko. Pred vsim drugim preiskuje ondašnje knjižnice in arhive, da si napravi imenik vseh rokopisov, ki se tičejo literature, umetnosti in zgodovine jugoslavenske. Pričel je svoje delo v knjižnici Kassanatski, kjer si je zaznamoval čez 50 rokopisov; odtod se je podal v knjižnico Korsinsko. Predstojnika knjižnice vatikanske, gg. P. Theimer in Martinuzzi, sta mu obljubila, da ga bota podpirala po vsi moči. — Ob enem izdeluje imenovani gospod drugi zvezek svojega dela: „*Viek i delovanje sv. Cyrilla i Methoda.*“ Tiskalo se bo v Rimu.

* Časopis, ktereга izdajajo dijaki na vseučilišču Petrogradskem, obsega sestavke zgodovinske, modroslovske, matematične in literarne.

* Kteremu Slovanu je neznan „*rokopis kraljodvorski?*“ V vse evropske jezike je blizo že prestavljen. Pripravlja se sedaj tudi prestava v *vlaemski jezik*. Vse se čudi nad krasoto teh biserov narodne poezije. Tudi mi Slovenci ga imamo prav izverstno poslovenjenega. Blizo dve leti je minulo, kar je prišel v Celovcu na svitlo pod naslovom: „*Rokopis kraljodvorski.*“ Iz staročeskega poslovenil Fr. Levstik. Cena (12 kr.) je nizka, da ne more bolj. Pa vendar se je od tega po celi Evropi znanega in občudovanega dela razprodalo doslej komaj 50 iztisov! Zares čudno — žalostno.

* Avstrijske gimnazije se bodo po najvišjem cesarskem ukazu kmalo dokončno uravnale. Sploh se bo na spodnji gimnazii latinščina v vsaki šoli po dve uri več učila; zato se natoroznanske vede v spodnjih šolah ne bodo več razlagale. Zemljopisje se je doslej z zgodovino ob enem učilo; v prihodnje bo zemljopis samostojen predmet, ker je skušnja pokazala, da se je doslej preveč zanemarjal. To so poglavitiše preuredbe, kakor so jih ministerstvu gimnazijalni nadzorniki nasvetovali.

* Ilirski beletrističnik „*Neven*“ se v prihodnje ne bo več v Zagrebu izdajal, ampak v Reki. Vredoval ga bo žl. Vranjicani Dobrinović. Za celo leto velja 5 gld. sr.

* Licealni prof. v Belogradu, g. *J. Šafařík*, ktereга je bilo društvo serbske slovesnosti poslalo v Benetke, je v poslednji skupšini naznanil, da je pregledal in zaznamoval v velikanskem arhivu sv. Marka 1800

raznih izvirnikov za serbsko zgodovino; 130 jih je že popolnoma prepisal. G. Krunič, Jugoslovan in meščan benaški, je obljubil skerbeti, da se bodo še dalje prepisovale te listine.

Vsem Slovencom veselo novo leto!

S tim serčnim vošilom nastopi „Glasnik“ pervokrat svojo pot med drage Slovence, terdno se nadjaže, da bo našel med njimi obilno prijatlov in podpornikov. Lepo število slovečih pisateljev mu je že priteklo na pomoč, da mu obilne reje nikdar pomanjkovalo ne bode; upamo torej tudi, da ga bodo radi sprejemali in prebirali po vsi široki Slovenii!

O tej priložnosti ponavljamo še enkrat svoje misli in želje zastran sostavkov, Glasniku namenjenih; prepričani smo, da se ujemajo z željami večine naših bravcov. Slovenske pisatelje pa lepó prosimo, da jih ne puščajo v nemar, kjerkoli jim je mogoče. Posebno zaželjeni bodo sostavki, pisani:

a) v čisti, pravilni slovenščini: nar bolj prileže se sercu domača beseda, po ptuje našopirjena rada preseda. Če nikakor ne zalézemo domačega izraza, še le tedaj se podajmo na posodo do bližnih bratov slovanskih. Imen novoskovanih se varimo, rajši se deržimo splošnoevropskih.

b) lahko umevno in mikavno, da jih bo umel in rad prebiral vsak le nekoliko izobražen Slovenec; drugači se ne ujemajo z namenom lista leposlovnega; Sostavkov za tako imenovane „Fachgelehrte“ nam ni mogoče prejemati.

c) čedno in pošteno, v duhu katoliškem, bolj v požlahnovanje uma in serca, kakor v podpihovanje strasti človeških.

d) Novela in povesti, osnovane po domačih predmetih, naj bodo živo ogledalo domačega življenja. Naj bolj prikupile se bodo tiste, ktere slikajo naše ljudstvo v njegovih dogodbah, žalostnih in veselih, v njegovih šegah in navadah in sploh v celi njegovi obhoji; kterim se vpletajo razni koristni nauki, poetiški popisi domačih krajev in družih zanimivosti. Naša poglavitna skerb bo, da si pridobimo s časom povesti in novel, v tem duhu zloženih.

Ob enem naznanjamo, da smo si oskerbeli toliko iztisov, da mremo še vsim postreči, kteri bi se za Glasnika ta mesec oglasili. Stroškov za tisk in za honorare g. g. pisateljem imamo obilo; treba nam je tudi obilne podpore. Prosimo torej vse, kterim je v resnici mar, da bi se glasil „Glasnik“ še mnogo let, naj ga priporočajo svojim znancom in prijatlom, ter mu tako več prejemnikov pridobivajo. — Sostavki za razpisane darila naj se gotovo pošlejo do konca tega mesca!

Vredništvo.

V Celovcu 1. januarja 1858.

Natisnil Janez Leon.